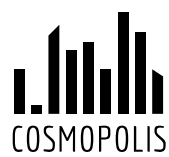

Kateřina Panou

Recké střípky štěstí

MAGNESIA
LITERA
Blog roku

Kateřina Panou

Řecké
střípky
štěstí

© Grada Publishing, a. s., 2025

© Kateřina Panou, 2025

Photographies © Kateřina Panou, Depositphotos / vician, DimitriosP, steilemas@gmail.com, valantismnogiannis, goceristeski, isandro75, Pitstock, lookoptica@otenet.gr, NAPA74, Maugli, Studiofy, dinosmichail, KaterinaMarkelova, lydiavero, Bvlena, 3quarks, yarunivphoto, Panos_Karas, pajche, ankarb, Malgorzata_Kistryn, Poike, Leonardi, antonis1408, ooGleb, fotofritz, Shutterstock / Flash Vector

ISBN 978-80-271-1289-0

*Any a Jurášovi,
mým úžasným dětem,
za to, jací jsou, i za trpělivost
a pomoc při mé práci i v životě.
Miluji vás, máma.*

Úvod

Do Řecká jsem přijela poprvé v šestnácti letech. A tehdy mě ani nenapadlo, že bych v té krásné zemi jednou mohla žít a pracovat. A přece. Uběhlo pár let, já poznala svého manžela, po pár letech se nám narodily děti, a když trochu povyrostly, začala jsem přemýšlet, co dál. Řecká domácnost vedená dohromady s tchyní mi začala přerůstat přes hlavu a já začala uvažovat o práci. Jenže co bych v malíčkém městečku u moře mohla dělat? Do hotelu se mi nechtělo, do baru nebo kavárny také ne, takže jediná možnost byl jeden z mnoha krámků, které lemuji promenádu a centrum města.

A povedlo se, nějakou dobu jsem pak v obchůdku pracovala. Jenže jak šel čas, začala jsem toužit po něčem jiném. A jak to celé nakonec dopadlo? Nu, o tom je právě tahle knížka.

Krámek pod schody

Milovala jsem maličký krámek pod schody, sousedské tlachání o všem a o ničem i ruch úzké, křivolaké uličky. Ránem se ozýval skřípot vytahovaných rolet obchůdků, všude voněl bílý, čerstvě upečený chléb a aroma horké kávy se mísilo se slanou vůní moře. Občas se ozval křik racků, kteří se prali o drobtý z rybářských lodí vracějících se s úlovkem. Sousedé se zdravili, přáli si krásný nový den a mezi tím vším už se proplétali první nedočkaví turisté.

Bíle omítnuté zdi domků se vmžiku přeměnily v barevnou směs triček, šatů a šátků, ve vzduchu byla cítit vedle horké kávy i kůže z vedlejší dílny a sladká směs vůní z nedaleké kavárny. Vše bylo připraveno. Prodávači si zamávali a začali se v novém, horkém dni obětavě věnovat zákazníkům.

V poledne, za prudkého letního slunce, ruch v uličce trochu opadal. Turisté vděčně vyhledávali stín maličkých barů a taveren a čas se jen líně převaloval.

Jen co se stíny prodloužily, ulička opět ožívala. Kolem zněla pestrá kakofonie různých jazyků, klapot střevíčků i veselý smích a prosby dětí.

S večerem se začaly rozsvěcet první lampy, vzduch se trochu ochlazoval a unavení prodávači nastavovali tvář vánku. Noc pomalu přebírala vládu, ale den ještě nekončil. Ulička bývala v tu dobu plná turistů i lidí z okolních vesnic a městeček, dav lidí proudil bez přestání sem a tam a hovor býval čím dál hlučnější. Vlahý vánek zaničoval ve směsi těžkých parfémů, cigaret a alkoholu, to, jak se poslední turisté na nejistých nohou vraceli do svých hotelů.

Konečně ulička utichala, občas se ještě ozval rachot stahovaných

rolet a tlumené, unavené přání dobré noci sousedům. Nastala noc a křivolaká ulička utichla nadobro. Na pár hodin, jen na pár krátkých hodin, kdy to místo patří jen toulavým kočkám na lovu. Jen na pár krátkých hodin, než se otevřou dřevěné okenice a ozvou se první ranní pozdravy sousedů a vzduchem znovu zavoní bílý chléb a horká káva.

Změna je život

Nějak jsem si nedovedla představit, že tohle vše opustím. Že opustím tu neměnnou, a přece příjemnou rutinu letních dní a vrhnu se do něčeho tak neznámého, jako je práce delegátky. Ale nakonec jsem si řekla, že je čas na změnu, a kývla jsem na nabídku jedné cestovní kanceláře.

Zpočátku jsem neměla nejmenší představu, co práce delegátky obnáší. Procestovala jsem toho hodně, ale vždy po vlastní ose, a když už jsem někam cestovala s cestovní kanceláří, delegátku jsem viděla jen jednou v autobuse, ale na ulici už bych ji pak nejspíš nepoznala. Nikdy jsem služby žádného delegáta nepotřebovala, asi jsem měla štěstí, že se mi nikdy nic nestalo a on nebo ona nemuseli řešit mé problémy.

No co, říkala jsem si. Žiju v Řecku už čtvrt století, jazyk znám perfektně, v místních poměrech se obstojně vyznám a všude mám plno známých. Navíc se zpočátku budu moci spoléhat na pomoc manžela, což je Řek a jako takový dokáže zázraky. Alespoň v rodném městečku a jeho okolí. *Nějak to půjde*, myslela jsem si, ale že to bude až taková jízda, mě ani ve snu nenapadlo!

Tak a jsem v tom až po uši, letělo mi hlavou, když jsem dostala služební trička a hromadu papírů a zůstala s tím vším sama. Koukala jsem nevěřícně na klíče od auta ve své ruce a zamyšleně jimi otáčela. Řidičský průkaz mám už od střední školy, což jsem také uvedla při pohovoru, ale že radši – a podotýkám mnohem lépe – řídím motorku, už jsem jaksi uvést zapomněla. *No bude asi ještě veselo*, říkala jsem si. A bylo.

Trhavé rozjezdy

„Cože mám dělat?“ Šokovaně jsem se podívala na sedačku spolujezdce, kde se trochu škodolibě usmíval učitel autoškoly.

„No šup, šup, zpátečku a rozjezd do kopce!“

Sice jsem protestovala, že tohle nikdy potřebovat nebudu, protože vždycky radši zvolím delší cestu a vesnici objedu z druhé strany, ale jeho pohled byl nemilosrdný a nesmlouvavý.

„No vidíš, jak to jde,“ chválil můj rozjezd, který se mi nějakým zázrakem povedl na první dobrou.

„A teď znovu!“

Po dvaceti letech jsem vyměnila dvě kola za čtyři a přehodila pásy z pravé strany na levou a přiznávám – byl to masakr. Řidičák mám bez dvou třicet roků, ale naježděno jen pár kilometrů. Alespoň v autě, na dvou kolech se ty kilometry počítají ke statisícům. Tady v Řecku si motorku vyloženě užívám, protože, co si budeme povídat, najít místo na parkování v úzkých uličkách je v sezoně skoro nemožné a jízda autem stylem *brzda – plyn – brzda* je kvůli autobusem a turistům o nervy. Zato motorka se prosmýkne sebemenší skulinou a parkování také není problém.

„Ten tě zdeptá, nebo tě vyhodí z auta rovnou, počkej!“ strašilo mě pár známých, když jsem jim řekla, že jsem zavolala Jorgosovi (ano, každý druhý Řek se jmenuje Jorgos) a zamluvila si kondiční jízdy, protože při mém stylu jízdy bych bez nich auto akorát poslala do svodidel.

A tenhle Jorgos má pověst nerváka a hulváta, který se s nikým moc nemazlí, a navíc už je v důchodu a žáky si vybírá. Jenže mám nejspíš štěstí a s Jorgosem jsme si sedli úplně přirozeně.

„Bojím se řídit, jsem nervózní a neumím to...“

„To dáš!“ odvětil Jorgos. „Do léta řídíš jak profík,“ usmál se samolibě.

„COO?“ vyděsila jsem se. „Já to potřebuju do týdne!“

Jorgos trochu zalapal po dechu, ale slíbil, že dokáže zázraky i do týdne. A taky že dokázal. Můj dlouholetý strach odtekl jak voda po dešti a já si dnes jízdu autem neskutečně užívám, a to díky drilu, který mi Jorgos poskytl, protože dohoda přece zněla, že chci *řídit dobře*. Čtyřicetiletá praxe za volantem je znát a klid, který z něj navzdory jeho pověsti nerváka vyzařuje, mi dodal jistotu a přesvědčení, že to zvládnou.

Za týden jsem ujela víc kilometrů než za deset let a konečně se zbavila strachu z řízení. S přehledem dávám ovce a kozy na cestě, štěkající pastevecké psy, a dokonce i nákladáky a asfaltování serpentín vysoko nad zálivem.

Mám plno kamarádek, co řídí perfektně, a plno těch, co se – stejně jako já dříve – nechávají vozit, protože mají z řízení strach, který se s roky prohlubuje. Jenže i o řízení platí, že zvládnout se dá vše, co se chce, a nic není nepřekonatelná překážka.

Nevěřit sobě a svým schopnostem je běžné a svým způsobem jednoduché, i když ne správné, samozřejmě. A nemusí to být jen řízení auta, platí to pro cokoli. Cizí jazyk, nová práce nebo klidně vztah. Pochybnosti nás brzdí, zmítají s námi, a my máme tendenci to či ono po určité době vzdát s přesvědčením, že nám to nejde a nikdy nepůjde.

Pokud si nevěříte a máte z něčeho strach nebo ve vás hlodá pocit, že danou věc nezvládnete, najděte si někoho, kdo ve vás bude věřit. Někoho, kdo vám řekne: „To dáš!“, protože pak to opravdu dáte. I když se třeba pokoušíte rozjet do kopce s ruční brzdou a na trojku. Stačí to zkrátka nevzdat a tu zatracenou jedničku najít.

Ale když jsem poprvé sebrala odvalu a usedla do služebního auta, čekalo mě nemilé překvapení. Přes čelní sklo se táhl dlouhý šlic a uprostřed zela díra velikosti holubího vejce. Přední kapota byla pomačkaná a v místě, kde měla být baterie, zela prázdná černá díra s trochou roští a trávy. No super, tak to bychom měli.

Volala jsem okamžitě do servisu, že potřebuju auto opravit. „Jasně, to není problém,“ prohlásil Lefteris. „Tak do měsíce to bude.“

„Cože? Jak jako do měsíce? Lefteri, včera už bylo pozdě!“ bědovala jsem mu do telefonu zoufale.

„Tak to přivez a uvidíme.“

„No to těžko, nemá to baterii a v motoru nejspíš bydlí kuny,“ opatrně jsem mu líčila stav auta. Ale Lefteris se jen zasmál, že se mu snad zdám a že se o auto postará sám. Pravda, když později viděl auto, které stálo celou zimu mezi olivovníky a příroda udělala své, smích ho trochu přešel.

„Holka, baterie a brzdy nebudou problém, motor taky vyčistím, ale to čelní sklo neudělám, na to nemám zařízení,“ prohlásil Lefteris později po prohlídce auta.

Naštěstí jsou tady lidé ochotní pomoci, když můžou, takže jsem měla slíbenou i opravu čelního skla. Sice v sousedním městě a za pár dní, ale přece.

Jenže pak uteklo nejen pár dní, ale dokonce několik týdnů, a já byla pořád bez vozu, protože sehnat čelní sklo k takhle starému autu byl přece jen oříšek. Navíc se pomalu rozbíhala letní sezona a v servisu měli práce nad hlavu.

A když mi v půlce léta přední sklo konečně opravili, sezona už byla v plném proudu, všude plno turistů i místních, spousta aut z půjčoven, a já si netroufala do takového provozu vyjet. Jako mnohokrát předtím mi ale pomohl manžel.

„Kostaki,“ začala jsem nesměle. „Nechceš si zajít na kafe?“

„Ale jo,“ zvedal se manžel. „A kam?“

„Hm, co třeba do Ammoudie?“

„Cože? Pojedeme třicet kilometrů kvůli kafi?“

„Jezdíme někdy i dál ne?“ přesvědčovala jsem ho nenápadně. „Navíc, víš, musím tam zavézt nějaké papíry.“ Bylo mu to jasné.

A já si najednou užívala pohodlí osobního řidiče a výlety po okolí. Pokud jsem potřebovala někam dál a nemohla jet na motorce, využívala jsem Kostu, a i když občas brblal, že je unavený z práce, vždy mě ochotně zavezl tam, kam jsem potřebovala.

Jediný okamžik

Když člověk zavře oči a trochu se zasní, cítí už na letišti zvláštní vůni horkého vzduchu, směs nafty, rozpáleného asfaltu i uschlé trávy všude kolem, a hned ví, že je v Řecku. Ta vůně je typická snad pro všechna letiště na jihu a nelze ji zaměnit s ničím jiným. Ten první nádech nám, co milujeme Řecko, vhání slzy do očí, a ta radost, prostá radost, že jsme opět tady, je doslova hmatatelná. Všechno to těšení, přípravy a balení už máme konečně za sebou a před námi jsou vytoužené dny prázdnin a dovolené.

Už máme myšlenky jen na moře, úzké uličky se suvenýry a jídlo v tavernách a možná i drinky pod barevnými slunečníky. A všechny starosti se z hlavy vytratí jako mávnutím kouzelného proutku. Jenže s těmi starostmi se mnohdy vytrácí i opatrnost a jeden jediný okamžik nám může změnit nejen dovolenou, ale bohužel i život.

Pokud jsem nepotřebovala někam autem, jezdila jsem na své staré otřískané symce. Tu motorku miluju, je to taková „těžká kráva“, přičemž tu krávu nemyslím nijak urážlivě, spíš jako mazlivý název ze starých knih, v nichž se popisují těžká, rozvázná zvířata s mírnými očima a vyklenutým břichem. Symka je bachratá, těžká a pomalá, prostě taky taková „kráva“. Jezdím pomalu, protože zastavit tenhle kolos je dost těžké, zvlášť když mám každou chvilku brzdy v tahu a zastavuji o ploty nebo do kopečka. I když to berte trochu s rezervou, protože zase až takový blázen nejsem, abych s takovým strojem

jezdila bez brzd. Ale určitou brzdnou dráhu moje motorka zkrátka má, zastavit naráz na místě prostě možné není.

Po okolí jezdím spíš po paměti, cesty znám dokonale a občas se přistihnu, že nějaké úseky vůbec nevnímám, většinou tam, kde není žádný vjezd nebo výjezd z domu a zahrady. Dávám pozor až při vjezdu do Pargy, kde zvlášť v létě panuje zmatek a chodci se bez rozhlížení vrhají do silnice nehledě na značný provoz, a ještě se diví, že na ně někdo troubí.

A zvláštní kapitola jsou autobusy, jež chrlí desítky natěšených turistů, kteří koukají na moře, a ne na silnici. Takže kolem autobusů jezdím s velkým respektem, sice šlapu na plyn, ale zároveň brzdím. Spotřebu brzdových destiček mám značnou, to snad ani nemusím psát, a Kosta se kvůli tomu každou chvilku vzteká, jenže zareagovat dostatečně rychle je jinak občas nemožné. Aspoň jsem si to do té doby myslela. Autobusy tu stávají kvůli křižovatce a úzkým ulicím obráceně, a lidé tudíž vystupují přímo do vozovky. Všichni to víme a jezdíme proto krokem. Ani já nejsem výjimka, a když jedu kolem autobusu, zdatný běžec by mě klidně předběhl. O své rychlosti se nezmiňuji, protože mi už léta nefunguje tachometr.

Jednoho odpoledne, při návratu z přestávky, jsem už z dálky viděla stojící autobus a také pár turistů s kufry, odcházejících směrem na náměstí. Přibrzdila jsem ještě víc, a když už jsem skoro míjela dveře autobusu, vyskočila z nich nějaká holčička. Skočila nejspíš z posledního schodu rovnou na silnici. Mám ten obraz v paměti spíš jako fotku nebo hodně zpomalený film než skutečnost. Vidím jen dlouhé blondaté vlasy vlající kolem vyděšeného obličej, vytřeštěné oči, pusku otevřenou k výkřiku a tělo v pruhovaném tričku ve vzduchu přímo před motorkou.

Byl to mžik, desetina, setina sekundy, kdy jsem strhla řídítka a naprala to do autobusu, abych nepřejela dítě. Odneslo to jen zrcátko a moje rameno, naštěstí pouze modřinou, ale holka – i když skončila celá vyděšená na zemi – neměla ani škrábnutí. Člověk asi

reaguje podvědomě, protože si nepamatuju, že bych měla vůbec čas se rozhodnout. Neumím si představit, s čím musí žít lidé, pokud někoho opravdu přejedou, zvlášť když to nebyla jejich vina. Jet rychleji, tak ta dívka neměla proti půl tuně železa a plastu žádnou šanci.

Jeden jediný skok, jeden jediný okamžik nám může změnit celý život. Věřím, že každý máme nějakého anděla strážného a ten můj si s tím jejím určitě vzájemně poklepali po rameni za dobře odvedenou práci. Zrcátko sice není nic levného, ale život je neskonale dražší, má nevyčíslitelnou cenu. Cenu jednoho skoku, jednoho nerozvážného činu, který mohl dopadnout tragicky, ale naštěstí skončil jen urvaným zrcátkem a modřinou.

Když zavřete oči a zasníte se, cítíte zvláštní vůni letiště, nafty, rozpáleného asfaltu i suché trávy všude kolem. Ta vůně je nezměnitelná a vy víte, že jste v Řecku. Hodíte za hlavu starosti, ale tu opatrnost – tu si prosím nechte. Občas stačí málo a jeden jediný okamžik vám může změnit celý život.

Předpisy? Jak kdy!

Na motorce jezdím půlku života. To, že jezdím bez helmy, už ale tak trochu tajím. On je to ve skutečnosti skoro národní sport, s helmou tu vidíte buď turisty, nebo malé kluky bez řidičáku, kteří si naivně myslí, že když budou mít na hlavě helmu, policie nepozná, že motorku řídí dvanáctileté dítě. Ale dospělí používají helmu minimálně. Vím, není se čím chlubit, tohle je spíš na pár facek než na ovace, jenže takhle to v Řecku prostě funguje a většina místních si myslí, že zrovna jim se nic nestane, což bývá taky docela častý epitaf. K vážným nehodám tu dochází opravdu minimálně a to je možná důvod, proč se motorkáři cítí ukolébáni falešným pocitem bezpečí.

Na silniční kontrolu tu nenarazíte skoro vůbec, a když už někde policisté přece jen stojí, ostatní na vás zuřivě mávají nebo blikají už z velké dálky, aby vás upozornili, takže máte čas si helmu nasadit nebo snížit rychlost.

Když už, tak tady v Parze stávají silniční kontroly vždy na stejné křižovatce většinou v srpnu, kdy je hustší provoz, a hlídka na silnici přece jen donutí jezdit většinu lidí opatrněji než obvykle.

Jaké bylo moje překvapení, když jednoho dne stálo těsně za zátačkou policejní auto s rozsvíceným majáčkem a stavělo každého, kdo projížděl kolem. Hrklo ve mně, samozřejmě, protože nejen že nenosím helmu, ale nemám ani řidičák. Respektive řidičák mám, ale prošlý. A to už pěkně dlouho. Ale říkám si, že plno Řeků jezdí ještě na doklad s královskou korunou, tak ten můj z roku 2004 zase tolik řešit nebudou.

Nedlouho předtím byla pořádná bouřka a do motorky mi nejspíš zateklo, takže brzdy byly slyšet na kilometr daleko, což mi zrovna